
Document per a la transformació dels CEE en CEEPSIR a Catalunya

Versió 0. Document obert elaborat amb la participació de les direccions de centre d'educació especial, professionals dels EAP, de la inspecció i de la coordinació de serveis

Juliol de 2024

**Generalitat
de Catalunya**

Aquest document està subjecte a una llicència Reconeixement 4.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense cap restricció sempre que se'n citi el titular dels drets.

La llicència completa es pot consultar a <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

L'elaboració d'aquest document s'ha portat a terme mitjançant un procés participatiu en què han pogut fer aportacions les direccions de centres ordinaris, centres d'EE, dels EAP i la Inspecció Educativa

© Generalitat de Catalunya

Departament d'Educació i Formació Professional

Elaboració: Grup Universitats: Llorenç Andreu (UOC), Maria Carbó (UB), Miquel Àngel Essomba (UAB, Ingrid Sala (URL), Josep Maria Sanahuja (UAB), Jesús Soldevila (UVIC-UCC).

Grup Motor dels CEE: Marta Barberán (ASPACE, Barcelona), Mar Borràs (CEE Llevant, Badalona), Alba Cortina (AMPANS Manresa), Yolanda Fariñas (CEE Ca n'Oriol, Rubí), Isabel Fernández (CEE Esperança, Lleida), Elena Puigdevall, (ASPACE, Barcelona), Lúdia Ramírez, (CEE Alba, Reus), Carme Real, (CEE Josep Sol i Rodríguez, Santa Coloma de Gramanet), Jordi Sunyol, (CEE Joan XXIII, Olot).

Edició: Direcció General d'Educació Inclusiva

1a edició: desembre de 2024

Sumari

1. Introducció	4
1.1. Objectius i desenvolupament del document	5
1.2. Context i marc legal	6
2. Definició i elements clau del procés de transformació dels CEE a CEEPSIR	11
2.1. Definició	12
2.2. Elements clau en el procés de transformació	13
3. Estadis de transformació dels CEE en CEEPSIR.....	16
4. Funcions del CEEPSIR.....	21
5. El CEEPSIR i els serveis educatiu	32
6. L'escolarització dels infants cap a un model inclusiu	40
6.1. Escolarització inicial dels alumnes a l'educació infantil	42
6.2. L'escolarització a l'educació primària	46
6.3. L'escolarització a l'educació secundària obligatòria	48
6.4. L'escolarització a l'educació postobligatòria i la transició a la vida adulta.....	50
7. Fases del procés de transformació.....	53
7.1. Atenció a la diversitat de contextos	54
8. L'escolarització dels infants cap a un model inclusiu	57
8.1. Instrument per a l'avaluació diagnòstica	59
8.2. Instruments per a l'avaluació processual	75

1.Introducció

1.1. Objectius i desenvolupament del document.	6
1.2. Context i marc legislatiu.	7

1.1.Objectius i desenvolupament del document

El present document respon a la demanda formulada per la Direcció General d'Educació Inclusiva del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya per redefinir l'actual model de centre d'educació especial (CEE) cap a un model de centre d'educació especial proveïdor de serveis i recursos (CEEPSIR) per a l'educació ordinària, amb l'objectiu de continuar avançant en el desplegament efectiu del Decret 150/2017 i garantir la inclusió educativa per a tot l'alumnat.

Per atendre aquesta demanda, s'ha constituït un Grup promotor per a la transformació dels centres d'educació especial, integrat per acadèmics de diverses universitats catalanes i directors de CEE de referència amb i sense experiència en el model CEEPSIR. Aquest grup ha portat a terme diferents tasques: en primer lloc, una revisió exhaustiva de la literatura; en segon lloc, un treball col·laboratiu de reflexió i debat sobre el procés de transformació dels CEE i, per acabar, s'ha donat veu a diferents agents de la comunitat educativa, incloent centres ordinaris i CEE, tant públics com concertats, així com serveis educatius, serveis territorials i la Inspecció de l'Educació.

Per justificar el procés de transformació dels CEE cap al model CEEPSIR, la primera part del document inclou una breu contextualització del marc legal vigent, juntament amb aportacions d'experiències internacionals de referència. A continuació, s'exposen els elements clau que fonamenten aquest procés de transformació, sorgits del treball efectuat pel grup promotor.

Posteriorment, basant-nos en la definició de CEEPSIR citada a la Resolució EDU/1010/2021, de 9 d'abril, presentem una nova definició i les funcions que hauria d'assumir aquest nou model de centre. Finalment, s'estableixen les fases proposades com a guia per a la transformació progressiva dels CEE en CEEPSIR.

1.2.Context i marc legal

En els darrers anys, la transformació dels centres d'educació especial (CEE) ha emergit com una prioritat destacada en l'agenda educativa mundial i, com no pot ser d'altra manera, també en el nostre context. Aquest impuls respon a la importància creixent d'assegurar un sistema educatiu equitatiu i accessible per a tot l'alumnat, independentment de les seves necessitats específiques. Aquesta perspectiva es fonamenta en principis i directrius establertes per organismes i convencions internacionals que reconeixen i promouen l'educació inclusiva com un dret humà essencial per a la base d'una societat més justa i equitativa.

El concepte d'inclusió ha esdevingut clau en l'educació de l'alumnat amb necessitats educatives especials (NEE) des de la Declaració de Salamanca del 1994, impulsada per la UNESCO, que advocava per l'escolarització de tots els nens i nenes en escoles ordinàries, llevat de raons imperioses. Posteriorment, la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD) del 2006 va reforçar la importància d'un sistema educatiu inclusiu, que destaca la necessitat de proporcionar suports necessaris a l'alumnat amb discapacitat dins del marc educatiu general. La UNESCO, el 2009, va ampliar la conceptualització de l'educació inclusiva com un procés destinat a abordar i respondre a la diversitat de necessitats de tots els nens i nenes, reduint i eliminant l'exclusió dins i fora de l'àmbit educatiu.

Més endavant, l'Observació General núm. 4 del Comitè de l'ONU (CDPD, 2016) va definir la inclusió com un procés de reforma sistèmica que requereix adaptar la cultura, la política i les pràctiques de tot el sistema educatiu garantint, d'aquesta manera, la plena participació i el progrés de tot l'alumnat en el context educatiu ordinari. Iniciatives més actuals, com els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de l'ONU (2016), especialment l'ODS 4, o la Declaració de Brussel·les (2018), continuen reafirmant el dret de tots els alumnes a rebre una educació inclusiva i de qualitat en les escoles de la comunitat.

En el nostre context, és rellevant assenyalar que Espanya va ratificar la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD) el 2008, conferint-li caràcter obligatori segons l'article 10.2 de la Constitució. En virtut de l'article 24 de la CDPD, l'educació dels alumnes amb discapacitat ha de basar-se en el principi de l'educació inclusiva per a tothom. La Llei orgànica 3/2020, del 3 de maig, d'educació (LOMLOE), actualment vigent, promou l'educació inclusiva com un dret humà fonamental, que asseguri una educació comuna per a tots els alumnes i reconegui la diversitat de les seves necessitats.

A més a més, la LOMLOE exigeix l'eliminació de les barreres socioeducatives i manté l'educació especial com una opció d'escolarització per als alumnes amb altes necessitats de suport. La mateixa llei estableix que el Govern, en col·laboració amb les administracions educatives, ha de desenvolupar un pla per garantir, en el termini de deu anys, que els centres educatius ordinaris disposin dels recursos necessaris per atendre adequadament els alumnes amb discapacitat, de conformitat amb l'article 24.2.e) de la CDPD i en compliment del quart ODS de l'Agenda 2030. Així, doncs, les administracions educatives seguiran donant suport als CEE per tal que, a més d'acollir els alumnes que requereixen una atenció especialitzada, puguin actuar com a centres de referència i suport per als centres ordinaris.

A Catalunya, la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, estableix principis d'universalitat i equitat, que impulsen la inclusió escolar i la cohesió social. Anys més tard, amb l'objectiu de garantir la inclusió i regular l'atenció educativa de tot l'alumnat al llarg de la seva escolarització, tenint també en compte la transició a la vida adulta, s'aprova el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. Aquest Decret, vigent avui en dia, prioritza l'escolarització de tot l'alumnat en centres ordinaris, reservant els CEE per als alumnes amb discapacitat greu o severa, a petició de les famílies. Per promoure la inclusió efectiva de l'alumnat amb NEE als centres ordinaris, l'article 25.1 del mateix Decret estipula que els CEE han de proveir serveis i recursos als docents dels centres d'educació infantil, primària i secundària. Aquests suports es concreten a orientar i definir pràctiques educatives ajustades a les necessitats

de l'alumnat, així com desenvolupar programes específics per a la seva escolarització, sempre amb estreta coordinació amb els equips directius dels centres i els serveis educatius corresponents. Més endavant, amb la finalitat de concretar l'organització i el funcionament dels CEE com a proveïdors de serveis i recursos, es va emetre la Resolució EDU/1010/2021, de 9 d'abril, per la qual es dicten instruccions referents a l'organització i el funcionament dels centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR) sostinguts amb fons públics.

Tot i la presència d'un marc normatiu nacional i internacional consolidat que promou una educació inclusiva i equitativa per a tothom, s'observa en el nostre context un creixement continu en el nombre d'alumnes matriculats als CEE (veure figura 1). Aquest fet posa en relleu els reptes significatius que encara persisteixen en el procés de transformació d'aquests centres, els quals no resulten senzills d'abordar a causa dels desafiaments existents en l'àmbit educatiu i en la societat en general. Mentre alguns experts (Florian, 2014, 2019) sostenen que, en una era dominada per una agenda inclusiva, la noció de l'educació especial com un sistema separat ja no és sostenible, d'altres (Head & Pirrie, 2007; Kauffman *et al.*, 2017) argumenten que els CEE exerceixen un paper crucial en esdevenir centres de recursos per a la inclusió educativa. Experiències en països com Portugal, Lituània, Irlanda i Itàlia, així com en certes regions del Canadà i el Regne Unit, il·lustren aquest procés, i demostren que la transformació dels CEE amb la finalitat d'incloure l'alumnat que troba més barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge en centres educatius ordinaris no només és factible, sinó que també és essencial per garantir-ne la inclusió en el sistema educatiu. Això no obstant, és important destacar que la consecució d'aquest procés transformador, com mostren les experiències internacionals, és complexa i requereix temps per consolidar una política educativa de transformació i la integració efectiva d'una sèrie d'elements clau que es detallen a continuació:

- a) La participació activa i el suport continu de les famílies
- b) La gestió transparent del canvi
- c) Un lideratge robust
- d) La presència de centres educatius ordinaris amb personal qualificat

- e) La personalització de l'aprenentatge
- f) L'orientació laboral
- g) Les reformes sistèmiques
- h) La promoció de la col·laboració efectiva
- i) L'adopció de metodologies inclusives
- j) La formació permanent del professorat
- k) L'atenció primerenca, entre altres

En primer lloc, és essencial **superar la separació històrica entre l'educació especial i l'educació ordinària**. La divisió tradicional entre aquests dos àmbits s'ha d'eliminar per promoure un autèntic sistema educatiu inclusiu (Fuchs *et al.*, 2010; Giné *et al.*, 2020; Hornby, 2014). A més, cal **canviar el focus**, passant de considerar l'educació inclusiva com una política i pràctica de l'educació especial per a alumnes específics, a dissenyar entorns educatius que fomentin la pertinença i el progrés de tot l'alumnat, malgrat les seves diferències (McDonnell i Hunt, 2014). Aquesta nova visió requereix la definició de nous rols, enfocaments i perspectives per als diferents agents de la comunitat educativa, amb l'objectiu d'establir un sistema educatiu únic que sigui sensible a la diversitat de necessitats de l'alumnat (Giné *et al.*, 2020). Per assegurar la implementació efectiva d'aquests nous rols, és crucial dur a terme **reformes sistèmiques**.

Un altre element clau, destacat en diverses experiències internacionals, és la instauració d'una **cultura col·laborativa** que actua com a eix vertebrador de les interaccions entre tots els agents educatius, incloent-hi el personal docent, les famílies i els serveis educatius, socials i de salut. Aquesta cultura està enfocada a establir objectius comuns i significats compartits, reconeixent que cada membre és valuós i indispensable per avançar cap a una inclusió educativa efectiva per a tot l'alumnat. A través del treball col·laboratiu, s'assegura que cada membre contribueixi de manera equitativa, i que totes les aportacions siguin valorades i reconegudes. Aquest enfocament reforça el principi que la inclusió educativa és un esforç col·lectiu on la suma de les contribucions individuals és fonamental per aconseguir els objectius compartits.

També s'han identificat altres elements coincidents, com ara la **participació activa de les famílies**, i se'n reconeix el paper crucial en l'èxit d'aquest procés de transformació. La **gestió transparent del canvi** és indispensable per garantir que totes les parts implicades entenguin i participin d'aquest procés mitjançant una comunicació clara i efectiva. A més, és cabdal la presència de **lideratges forts** i estables que impulsin i sostinguin el procés de transformació. En les diferents experiències, se subratlla la importància de tenir centres educatius ordinaris amb **personal qualificat** capaç d'adoptar **metodologies que promouen la inclusió** i que assegurin resultats personals valuosos per a tothom.

Per tant, la **personalització de l'aprenentatge** esdevé essencial, ja que permet desenvolupar estratègies educatives que responguin a les potencialitats i els interessos de cada alumne/a en el marc de l'aula ordinària i conjuntament amb els seus companys, promovent un aprenentatge significatiu i al llarg de la vida, orientat cap a la **transició a la vida adulta**. Per consegüent, la **formació permanent del professorat** emergeix com una mesura imprescindible per garantir que els docents disposin de les competències necessàries per a l'educació inclusiva. Finalment, es posa en relleu la importància de disposar d'una **atenció primerenca de qualitat**, ja que això permet intervenir de manera efectiva i anticipada en les necessitats de l'alumnat, i contribuir significativament a la seva inclusió al sistema educatiu ordinari des de l'inici.

Amb el propòsit de revertir l'actual situació de segregació creixent de l'alumnat que troba més barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge i assegurar-ne la inclusió efectiva als centres educatius ordinaris del nostre país, i en consonància amb el marc normatiu internacional i nacional, es presenta en aquest document un Pla de transformació dels centres d'educació especial (CEE) en centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR) a Catalunya.

2. Definició i elements clau del procés de transformació dels CEE a CEEPSIR

2.1. Definició.....	13
2.2. Elements clau en el procés de transformació	14

2.1.Definició

A continuació, proposem una nova definició de CEEPSIR, basada tant en les aportacions recollides durant el procés participatiu com en la revisió d'experiències internacionals documentades a la literatura. Aquesta definició subratlla la importància d'evolucionar del model tradicional d'atenció a l'alumnat amb necessitats educatives especials cap a un enfocament integral que involucri tot el centre educatiu i se centri en la detecció i eliminació de les barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge. Aquest enfocament promou formes col·laboratives de treball entre tots els agents educatius de la comunitat. La definició de CEEPSIR que es presenta és fruit del treball del grup promotor:

**Els CEEPSIR són equips de professionals
provinents dels centres d'educació especial
que cooperen amb tota la comunitat
educativa (famílies, serveis educatius, socials
i de salut) per garantir la presència, la
participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat i
la transformació inclusiva dels centres
ordinaris en totes les etapes educatives.**

2.2. Elements clau en el procés de transformació

La definició de CEEPSIR que es proposa té les seves arrels en el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, i la Resolució EDU/1010/2021, de 9 d'abril, i pretén disposar d'un model clar i compartit del que ha de ser un CEEPSIR. Ara bé, aquesta conceptualització ha d'anar acompanyada del disseny d'un pla estratègic (objectius, estratègies, accions, avaluació) del desplegament dels CEEPSIR, que estableixi diferents nivells de transformació. Aprofitant l'expertesa dels CEE, cal situar-los en un rol de lideratge del canvi conjuntament amb altres agents del sistema educatiu, tenint en compte la seva diversitat, la seva implantació territorial i el volum i el perfil d'alumnat atès.

Per tal que la transformació dels CEE en CEEPSIR sigui eficient i eficaç, cal tenir en compte les premisses següents com a punt de partida:

Fomentar una cultura inclusiva

- Fomentar una cultura inclusiva en els CEE i els CO, els EAP, els altres serveis i les famílies, compartint el model d'escola inclusiva.
- Abordar les possibles resistències al canvi des d'un procés amb tres fases: preparació, execució i consolidació.
- Fomentar una societat i un model educatiu que reivindiqui la diversitat, l'equitat i la inclusió, evitant els prejudicis, l'estigma i la discriminació.

Disposar de CEE compromesos i líders en el procés de transformació.

- Analitzar les fortaleeses, febleses, amenaces i oportunitats de cada CEE, com a pas previ per transformar-lo.

- Disposar d'un projecte educatiu i docent de centre consolidat en el CEE basat en els principis de la inclusió, consensuat amb el claustre i adaptat a la realitat de l'entorn.
- Promoure un compromís i lideratge dels equips directius i docents.
- Establir protocols d'actuació basats en models d'èxit d'àmbit internacional o bé d'experiències d'èxit d'altres centres que ja han fet la transició cap a CEEPSIR.
- Disposar de models d'intervenció i protocols comuns (sistemes d'avaluació, intervenció, seguiment, participació CAEI) per a tots els CEE.

Reorganitzar els recursos

- Tenir un marc legal clar i concret sobre els i les professionals dels CEEPSIR (tasques, horaris, dietes, etc.)
- Distribuir els recursos per centres i no per alumnes concrets, mantenint el principi d'equitat territorial.
- Disposar de nous professionals i especialistes amb expertesa en els diferents aspectes de l'abordatge de l'alumnat amb necessitats de suport elevades.
- Quan es redueixi la matrícula d'alumnes, cal evitar la reducció de les plantilles dels CEE.
- Revisar el mapa de recursos per a la transformació inclusiva del sistema educatiu.
- Organitzar de manera flexible els recursos de tal manera que s'adaptin al grau de complexitat de cada alumne i que fomentin la participació, el desenvolupament social i l'èxit acadèmic de tot l'alumnat.
- Comptar amb SIEI als centres ordinaris, i afavorir la col·laboració amb els professionals.

- Renovar/adaptar les infraestructures/equipaments lligades al procés de transformació dels CEE en CEEPSIR.

Promoure el treball en xarxa

- Garantir un treball multidisciplinari centrat en l'alumne i la seva família/entorn més proper amb un compromís i lideratge dels agents educatius (centres ordinaris, EAP, ST, inspecció educativa, serveis de salut, etc.).
- Establir sistemes de col·laboració i coordinació eficients entre CEEPSIR, centres ordinaris i EAP, que agilitzin els traspassos d'informació i garanteixin una comunicació eficaç.
- Donar veu a les famílies: conscienciació, acompanyament i treball col·laboratiu en el procés de transformació.

Potenciar la formació en educació inclusiva

- Formar en estratègies i metodologies inclusives el personal docent i la resta de personal d'atenció educativa.
- Formar els CEE sobre la provisió de suports als centres educatius per al procés de transformació i sobre assessorament i lideratge de processos de canvi.
- Formar el CO sobre inclusió i mesures de suport universal amb una formació específica, aplicada i altament especialitzada a tota la comunitat educativa.
- Garantir la transferència de la formació, basada en una pràctica col·laborativa (modelatge) entre professionals.

3. Estadis de transformació dels CEE en CEEPSIR

La transformació d'un centre d'educació especial en un CEEPSIR respon més a un procés que a una acció. Aquest procés resultarà singular per a cada centre, d'acord amb les seves característiques: territori de referència, titularitat, etapes educatives i alumnat amb NEE que atén majoritàriament. No obstant això, aquest caràcter únic no impedeix observar patrons de comportament organitzatiu que dibuixen un procés evolutiu que pot resultar general per al conjunt. L'anàlisi de la realitat actual de desplegament dels CEEPSIR, i les funcions que se n'esperen segons el grau de complexitat organitzativa, així ho suggereixen.

A continuació, es proporciona la descripció de quatre estadis de desenvolupament organitzatiu, construït a partir de la informació obtinguda en els nombrosos grups de consulta i de treball mantinguts. Les actuacions que es proposen, per ser efectives, requereixen una permanència estable i prolongada de la professional del centre d'educació especial en els centres ordinaris. Són estadis consecutius en el temps, progressius en la seva complexitat, i acumulatius respecte al seu estadi anterior.

- **Estadi previ:** correspon a un centre d'educació especial que no ha pres una decisió d'avançar cap a un model CEEPSIR. Atenen l'alumnat amb necessitats educatives especials en les seves instal·lacions, tot i que, en diferent mesura, poden promoure activitats educatives d'aquest alumnat amb centres ordinaris. En aquest estadi, els CEE han de dur a terme els processos d'autoanàlisi i formació necessaris per preparar el procés de sol·licitud de transformació cap a un CEEPSIR. Aquest centre se situa en un estadi de desenvolupament organitzatiu caracteritzat per un rol d'EXPLORADOR D'ESCENARIS.
- **Estadi 1:** correspon a un centre d'educació especial que ha arrencat un procés de transformació de manera sistemàtica i generalitzada cap a un CEEPSIR. Es destaca l'acompanyament del professorat a l'aula, afavorint el modelatge i la incidència sobre els processos metodològics per desplegar el currículum de forma inclusiva. Molt relacionada amb aquesta és l'elaboració conjunta de materials i disseny d'espais i temps d'acord amb un disseny universal per a l'aprenentatge. La professional

del centre d'educació especial no només observa i fa propostes sobre la resposta educativa a l'alumnat que troba més barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge sinó també sobre el conjunt de l'alumnat. Aquest centre se situa en un estadi de desenvolupament organitzatiu caracteritzat per un rol de SUPORT DOCENT.

- **Estadi 2:** correspon a un CEEPSIR que s'està consolidant com a tal en la seva zona de referència. El seu rol s'eixampla cap a tasques de coordinació. Una coordinació que supera l'actuació relacionada amb l'aula i que abasta també l'actuació en l'àmbit de centre. En aquest estadi, el CEEPSIR treballa freqüentment amb els equips directius dels centres ordinaris i amb els serveis educatius de la zona corresponent per eliminar les barreres internes (culturals, físiques, organitzatives) i crear una cultura inclusiva. Per aconseguir-ho, promou espais de planificació i revisió conjunta amb la direcció del centre ordinari, i fomenta que les professionals proveeixin una resposta inclusiva a tot l'alumnat. Aquest centre se situa en un estadi de desenvolupament organitzatiu caracteritzat per un rol de COORDINADOR DE RECURSOS.
- **Estadi 3:** correspon a un CEEPSIR que ha arribat al màxim desplegament de les seves funcions. Facilita la relació dels centres ordinaris amb altres per fomentar l'intercanvi i l'aprenentatge entre iguals, teixint xarxes de sentit compartit. Fomenta condicions per garantir el benestar de tothom a la comunitat —amb una especial atenció al de l'alumnat—, i afavoreix l'establiment de relacions dins i fora dels centres que garanteixen el sosteniment de la seva cultura inclusiva més enllà dels canvis en la seva composició. Aquest centre se situa en un estadi de desenvolupament organitzatiu caracteritzat per un rol d'AGENT DE CANVI en estreta coordinació amb l'EAP.

Un centre d'educació especial que no ha endegat un procés de transformació com a CEEPSIR es troba en un estadi previ. Cal reconèixer, però, que el pas per iniciar un procés de transformació d'aquesta naturalesa requereix diverses accions propedèutiques que garanteixin un arrencada sòlida i irreversible. Entre aquestes accions hi trobem l'anàlisi de l'equip professional sobre les

fortaleses i les debilitats del seu centre, la formació interna sobre com atendre els reptes educatius del seu alumnat mitjançant un treball col·laboratiu amb centres ordinaris, i l'exploració del context educatiu de la seva zona de referència juntament amb l'establiment de primers contactes. Aquestes accions han d'afavorir la preparació institucional de l'obertura i la capacitat dels qui han de ser-ne protagonistes.

Un centre d'educació especial que es troba en l'estadi 1 ja ha efectuat les accions esmentades, i ha pres la decisió de transformar-se en CEEPSIR. Ha formalitzat aquesta voluntat amb l'Administració, i ha començat a donar primeres passes cap al seu nou rol. La seva activitat habitual es caracteritza per establir una relació parcial i focalitzada amb els centres ordinaris. L'equip professional, amb col·laboració amb els serveis educatius, assisteix als centres ordinaris com a especialistes en la detecció de barreres i l'orientació per al seu abordatge educatiu. Les tasques principals que hi desenvolupen tenen a veure amb l'observació d'aula, la participació en les diverses comissions que els centres ordinaris impulsen per gestionar l'atenció a la diversitat, i la identificació de les principals barreres dels centres ordinaris per avançar cap a una plena inclusió, amb col·laboració amb els diferents serveis educatius.

Quan un centre d'educació especial assoleix un estadi 2 podem considerar-lo CEEPSIR en tots els sentits. A més del suport docent propi de l'estadi anterior, el seu rol s'eixampla cap a tasques de coordinació. Una coordinació que supera l'actuació relacionada amb l'aula i que abasta també l'actuació al centre. En aquest estadi, el CEEPSIR treballa freqüentment amb els equips directius dels centres ordinaris i amb els serveis educatius de la zona corresponent per eliminar les barreres internes (culturals, físiques, organitzatives) i crear una cultura inclusiva. Per aconseguir-ho, promou i col·labora en la generació d'espais de planificació i revisió conjunta, i garanteix que els equips proveeixin una resposta inclusiva a tot l'alumnat.

El CEEPSIR d'un estadi 3, a més a més d'incorporar les tasques ja descrites d'estadis anteriors, acompanya el professorat a l'aula en processos de codocència, afavorint el modelatge i la incidència sobre els processos

metodològics per desplegar el currículum de forma inclusiva. També acompanya els centres ordinaris en la construcció del sistema educatiu inclusiu, actua en la detecció de necessitats formatives dels membres de la comunitat educativa i articula propostes per donar-hi resposta en un marc a mitjà termini. Posa els centres ordinaris en relació amb altres per fomentar l'intercanvi i l'aprenentatge entre iguals, teixint xarxes de sentit compartit. Fomenta condicions per garantir el benestar de tothom a la comunitat —amb una especial atenció al de l'alumnat—, i afavoreix l'establiment de relacions dins i fora dels centres que garanteixen el sosteniment de la seva cultura inclusiva més enllà dels canvis en la seva composició.

4.Funcions del CEEPSIR

En el marc d'un sistema educatiu que aspira a ser inclusiu, el desenvolupament de les tasques i funcions dels i les professionals del CEEPSIR està dissenyat per poder garantir la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat i la transformació inclusiva dels centres ordinaris. Per aquest motiu, la proposta de les tasques i funcions es focalitza a establir una relació centre a centre i no en l'atenció directa i individual a alumnat concret. A fi de garantir la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat i la transformació inclusiva dels centres ordinaris en totes les etapes educatives, el CEEPSIR pot oferir suport i expertesa a diferents nivells: centre, aula, serveis educatius, famílies i processos d'escolarització i transició entre etapes.

Per al correcte desenvolupament del recurs CEEPSIR, els i les professionals que conformen l'equip de suport als CO han de desenvolupar les tasques i funcions següents en col·laboració amb tots els agents i professionals del sistema educatiu implicats en l'acció educativa (tutor o tutora, mestre o mestra d'educació especial, professional del SIEI, DEI, professionals de l'EAP, equips docents, equip directiu, serveis educatius, socials i de salut, inspecció, etc.).

Aquestes tasques i funcions es desenvoluparan de forma esglaonada i seguint una estratègia progressiva d'implementació i transformació dels CEE en CEEPSIR, com hem vist en el punt anterior.

Estadi previ CEE: Explorador d'escenaris

En aquest estadi inicial resulta fonamental dur a terme els processos d'autoanàlisi i formació necessaris per poder assegurar que les futures pràctiques que es desenvoluparan com a CEEPSIR garantiran la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat en el marc dels CO. En aquesta direcció, els CEE que es troben en aquest estadi han de fer un treball dins el mateix claustre que promogui que qualsevol dels seus integrants pugui dur a terme les tasques i funcions que preveuen la resta d'estadis.

ESTADI PREVI CEE: Explorador d'escenaris

Taula 1. Categoria: centre

Subcategoria	Funcions
Participació en espais de coordinació	Estableix canals de comunicació amb els centres ordinaris que li són adscrits per atendre els casos d'alumnat amb NEE que està matriculat al CEE.
Tipologia d'acompanyament al centre	Col·labora en la realització d'un pla de treball per a l'alumnat amb NEE del seu CEE que implica l'estada regular d'alguns moments al centre ordinari.
Contribució al desenvolupament del currículum en clau inclusiva	Assisteix a formacions sobre DUA i mesures universals, i com posar-les en pràctica en centres ordinaris.

Taula 2. Categoria: aula

Subcategoria	Funcions
Rol a les aules	Acompanya l'alumnat amb NEE matriculat en el CEE a una aula d'un centre ordinari.
Relació amb la tutora d'aula	Elabora un sistema d'intercanvi d'informació amb la tutora sobre l'alumnat amb NEE que participa en els centres ordinaris.

Taula 3. Categoria: suports i serveis educatius

Subcategoria	Funcions
Col·laboració amb suports i serveis per identificar barreres	Estableix contacte amb els serveis educatius de la zona per informar-se de la xarxa de recursos existent al territori del centre ordinari en el qual actua.
Col·laboració amb suports i serveis per al desenvolupament professional del professorat	Estableix relació amb altres CEEPSIR del seu servei territorial que han endegat el procés de transformació prèviament per compartir experiències.

Taula 4. Categoria: famílies

Subcategoria	Funcions
Acompanyament a les famílies	Acompanya les famílies en el procés d'escolarització compartida de l'alumnat amb NEE que està matriculat en un CEE.
Foment de la participació de les famílies en el centre ordinari	Facilita la presa de contacte de les famílies d'alumnat amb NEE amb la resta de famílies del centre ordinari.

Taula 5. Categoria: escolarització i transicions

Subcategoria	Funcions
Millora del context d'escolarització de l'alumnat en el centre ordinari	Estableix una xarxa de relacions amb els centres ordinaris de la seva zona de referència.
Acompanyament en els processos de transició d'etapa i/o de centre	Explora les oportunitats i els riscos de l'escolarització compartida de l'alumnat amb NEE matriculat en el CEE en els centres ordinaris de la zona.

ESTADI 1: CEE+CEEPSIR

En aquest estadi l'equip de professionals que actua com a CEEPSIR ha de desenvolupar les funcions següents en el marc del CO en concordança amb les de l'estadi anterior:

ESTADI 1: CEE+CEEPSIR. Suport docent

Taula 6. Categoria: centre

Subcategoria	Funcions
Participació en espais de coordinació	Participar activament a la CAEI i/o a la Comissió de Coordinació Pedagògica del centre ordinari per fer propostes sobre les mesures i suports a implementar per garantir la presència, participació i progrés d'aquell que troba més barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge.
Tipologia d'acompanyament al centre	Observar i detectar les necessitats formatives del centre per millorar la seva cultura inclusiva.
Contribució al desenvolupament del currículum en clau inclusiva	Identificar barreres en el desenvolupament del currículum per proposar accions estratègiques de centre amb relació a la millora de l'educació inclusiva.

Taula 7. Categoria: aula

Subcategoria	Funcions
Rol a les aules	Fer observacions d'aula per tal de detectar barreres i possibles necessitats educatives.
Relació amb la tutora d'aula i especialistes	Proposar i modelar pràctiques educatives per garantir la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat i promoure'n el benestar i la qualitat de vida a l'aula.

Taula 8. Categoria: suports i serveis educatius

Subcategoria	Funcions
Col·laboració amb suports i serveis educatius per identificar barreres	Col·laborar amb els serveis educatius en la identificació de les barreres que impedeixen la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat.
Col·laboració amb suports i serveis educatius per al desenvolupament professional del professorat	Elaborar conjuntament amb els serveis educatius propostes formatives o d'assessorament que donin resposta a les necessitats detectades al centre amb relació a l'atenció a la diversitat i l'educació inclusiva.

Taula 9. Categoria: famílies

Subcategoria	Funcions
Acompanyament a les famílies	Compartir i consensuar amb les famílies les mesures que es prendran al centre per superar les barreres que dificulten la presència, la participació i l'aprenentatge dels seus fills.
Foment de la participació de les famílies en el centre ordinari	Oferir diferents propostes per promoure la participació de les famílies al centre ordinari.

Taula 10. Categoria: escolarització i transicions

Subcategoria	Funcions
Millora del context d'escolarització de l'alumnat en el centre ordinari	Participar, conjuntament amb altres professionals, en la identificació de les barreres existents en els processos d'escolarització.
Acompanyament en els processos de transició d'etapa i/o de centre	Participar en els moments en què es porti a terme la transició per mantenir la coherència entre etapes i/o centres.

ESTADI 2: CEEPSIR+CEE

En aquest estadi l'equip de professionals que actua com a CEEPSIR ha de desenvolupar les funcions següents en el marc del CO en concordança amb les dels estadis anteriors:

Estadi 2: CEEPSIR+CEE Coordinador de recursos

Taula 11. Categoria: centre

Subcategoria	Funcions
Participació en espais de coordinació	Cooperar en la identificació de les barreres que afecten la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat de manera coordinada amb els serveis educatius.
Tipologia d'acompanyament al centre	Col·laborar amb els agents educatius del centre en la planificació i el disseny d'accions que fomentin una cultura de centre inclusiva i promoguin el benestar de totes les persones.
Contribució al desenvolupament del currículum en clau inclusiva	Coordinar accions estratègiques de centre amb relació a la millora de l'atenció a la diversitat i l'educació inclusiva.

Taula 12. Categoria: aula

Subcategoria	Funcions
Rol a les aules	Guiar l'equip educatiu per tal de fomentar en l'alumnat actituds d'ajuda mútua en els processos d'ensenyament-aprenentatge, de socialització i amistat, afavorint la seva autonomia.
Relació amb la tutora d'aula i especialistes	Col·laborar amb el tutor o tutora i els especialistes en la planificació dels recursos, de l'estructura i l'organització de l'aula: temps,

Subcategoria	Funcions
	espais, suports, metodologia i activitats d'ensenyament-aprenentatge-avaluació.

Taula 13. Categoria: suports i serveis educatius

Subcategoria	Funcions
Col·laboració amb suports i serveis educatius per identificar barreres	Donar suport als serveis educatius en la posada en pràctica d'accions per garantir la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat.
Col·laboració amb suports i serveis educatius per al desenvolupament professional del professorat	Coordinar i implementar accions formatives i/o d'assessorament que donin resposta a les necessitats detectades al centre amb relació a l'atenció a la diversitat i l'educació inclusiva.

Taula 14. Categoria: famílies

Subcategoria	Funcions
Acompanyament a les famílies	Acompanyar el tutor en la relació amb les famílies durant tots els processos relatius a l'escolaritat, per respondre a les seves necessitats.
Foment de la participació de les famílies en el centre ordinari	Assessorar el claustre sobre com potenciar els punts forts i minimitzar els punts febles per millorar la relació i la participació de les famílies.

Taula 15. Categoria: escolarització i transicions

Subcategoria	Funcions
Millora del context d'escolarització de l'alumnat en el centre ordinari	Acompanyar en la proposta i definició de les prioritats educatives a tenir en compte per l'alumnat que troba més barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge.

Acompanyament en els processos de transició d'etapa i/o de centre	Oferir suport als tutors i professors per mantenir les estratègies i els recursos efectius per a la inclusió de l'alumnat en la transició entre etapes i/o centres.
--	---

ESTADI 3: CEEPSIR

En aquest estadi l'equip de professionals que actua com a CEEPSIR ha de desenvolupar les funcions següents en el marc del CO en concordança amb les dels estadis anteriors:

ESTADI 3: CEEPSIR. Agent de canvi

Taula 16. Categoria: centre

Subcategoria	Funcions
Participació en espais de coordinació	Col·laborar amb els diferents agents educatius del centre en la planificació, ús inclusiu i revisió constant dels recursos.
Tipologia d'acompanyament al centre	Cooperar en la planificació i el disseny d'accions per garantir una cultura de centre inclusiva, on tots els membres de la comunitat educativa se'n sentin partícips, posant especial atenció en la sostenibilitat d'aquestes iniciatives.
Contribució al desenvolupament del currículum en clau inclusiva	Vetllar per a la detecció contínua de les necessitats del centre amb relació a l'atenció a la diversitat.

Taula 17. Categoria: aula

Subcategoria	Funcions
Rol a les aules	Fer coodocència per garantir la presència, participació i progrés de tot l'alumnat.
Relació amb la tutora d'aula i especialistes	Cooperar en la gestió de l'intercanvi d'experiències entre docents de dins i de fora del centre per potenciar la competència professional docent vinculada a les pràctiques inclusives.

Taula 18. Categoria: suports i serveis educatius

Subcategoria	Funcions
Col·laboració amb suports i serveis educatius per identificar barreres	Crear espais de trobada, col·laboració i planificació conjunta de tots els suports i serveis que participen al centre educatiu per tal de transformar-lo inclusivament.
Col·laboració amb suports i serveis educatius per al desenvolupament professional del professorat	Cooperar en la gestió de l'intercanvi d'experiències entre centres i serveis educatius amb una finalitat formativa.

Taula 19. Categoria: famílies

Subcategoria	Funcions
Acompanyament a les famílies	Cooperar en la gestió de xarxes de suport entre famílies del propi centre i/o d'altres centres per compartir experiències, recursos i consells que promoguin la inclusió educativa.
Foment de la participació de les famílies en el centre ordinari	Donar suport per generar noves accions de col·laboració entre l'escola i les famílies, que siguin factibles i sostenibles.

Taula 20. Categoria: escolarització i transicions

Subcategoria	Funcions
Millora del context d'escolarització de l'alumnat en el centre ordinari	Treballar col·laborativament en l'anàlisi de l'itinerari formatiu, proposar canvis per a la millora, donar suport en la implementació i ajudar a avaluar els resultats.
Acompanyament en els processos de transició d'etapa i/o de centre	Acompanyar i orientar l'alumnat, les famílies i els centres en les etapes postobligatòries i facilitar recursos metodològics per a la transició entre etapes.

5.El CEEPSIR i els serveis educatius

En el marc del treball que ha portat a terme el Grup promotor per a la transformació dels centres d'educació especial (CEE) cap a un model de centre d'educació especial proveïdor de serveis i recursos (CEEPSIR) hem constatat la necessitat, abans d'establir les funcions del CEEPSIR, de concretar i delimitar les funcions dels diferents suports per tal d'evitar encavalcaments, solapaments i optimitzar al màxim els recursos. No obstant això, es pretén que les funcions siguin líquides, evitant la creació de rols mútuament excloents, i promovent un treball col·laboratiu en què les funcions es distribueixin segons el context i les experteses dels professionals.

A la taula 21 es recullen els diferents suports, juntament amb la seva definició, les funcions generals i alguns comentaris destinats a delimitar possibles encavalcaments.

Taula 21. Definició i funció dels diferents suports

	Definició	Funció	Comentaris
EAP	Els equips d'assessorament i orientació psicopedagògic donen suport al professorat i als centres educatius en la resposta per a tot l'alumnat i en relació amb els i les alumnes que presenten necessitats específiques de suport educatiu, així com a les seves famílies.	Efectuar l'avaluació psicopedagògica i la seva revisió en cada canvi d'etapa en col·laboració amb els docents del centre, i amb la participació dels pares, mares o tutors legals i de l'alumne que inclourà, entre altres coses, el tipus i el grau d'intensitat de suport que requereix i la proposta d'escolarització. Assessorar psicopedagògicament i social els centres educatius i la comunitat educativa.	L'EAP fa l'avaluació psicopedagògica i estableix la proposta d'escolarització i les mesures i suports per a l'atenció educativa dels alumnes. A més a més, assessora els centres educatius i el seu entorn amb estreta col·laboració amb els altres serveis i professionals del sector. No fa docència directa amb els alumnes.
DEI	Dinamitzadores d'educació inclusiva. Figures creades el curs 2023-2024 amb l'encàrrec de formar i	Acompanyar i assessorar els centres educatius perquè incorporin pràctiques inclusives que fomentin la	Aquestes figures tenen l'encàrrec de formar i acompanyar els centres en la inclusió. Les DEI es

	Definició	Funció	Comentaris
	acompanyar els centres en la inclusió.	igualtat d'oportunitats i l'equitat per a tothom. Col·laborar en el disseny i l'elaboració de documents, materials i difusió de recursos inclusius d'acord amb les directrius del Servei de Suports i Mesures per a la Inclusió de la Direcció General d'Educació Inclusiva. Portar a terme actuacions formatives en mesures i suports universals i detecció de barreres des del DUA.	focalitzen principalment en les mesures i suports universals. Per tant, hi pot haver un solapament entre els CEEPSIR i els DEI.
SIEI SIEI PLUS	Són dotacions extraordinàries de professionals especialistes de suport a la inclusió per als centres ordinaris: als SIEI (a primària: MEE + pedagogia terapèutica + educador d'EE; a la secundària: professor del suport intensiu (orientador/a) + educador d'EE). Als SIEI plus aquesta dotació és superior.	Són recursos intensius i conjunturals, que se sumen als recursos d'atenció a la diversitat universals i addicionals que els centres ja disposen.	Suport intensiu adscrit al centre. No és incompatible amb suport del CEEPSIR. En funció de les barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge que els alumnes troben escolaritzats al centre el CEEPSIR pot donar un suport que fa des de l'assessorament com a expert extern fins a ser un agent clau com a agent de canvi.
CRETDIC	El CRETDIC és un servei d'assessorament i de suport tècnic a la tasca docent i a la tasca dels serveis educatius amb la finalitat d'afavorir la inclusió, la participació i l'aprenentatge dels i les alumnes amb	Col·laborar amb els equips d'assessorament i orientació psicopedagògics (EAP) en la identificació i l'avaluació de les necessitats dels i les alumnes amb trastorns del desenvolupament i de la conducta, i en l'orientació a	És un servei d'assessorament i de suport tècnic sobre els i les alumnes amb trastorns del desenvolupament i de la conducta. No fa docència directa i continuada amb l'alumnat.

	Definició	Funció	Comentaris
	trastorns del desenvolupament i de la conducta, apoderant els i les docents i els centres perquè puguin donar resposta a les necessitats educatives especials dels i les alumnes.	les famílies. Assessorar i formar els centres, els equips docents i els serveis educatius sobre criteris organitzatius i metodològics que facilitin l'atenció de les necessitats dels i les alumnes amb trastorns del desenvolupament i de la conducta.	
AIS	L'aula integral de suport (AIS) és una mesura i un suport intensiu que ofereix espais educatius i terapèutics singulars que tenen com a objectiu proporcionar, de forma temporal, una atenció integral i intensiva als i les alumnes amb trastorn mental o amb alteracions greus de la conducta.	Afavorir el procés de desenvolupament integral de l'alumnat amb necessitats educatives especials associades a trastorns mentals i trastorns greus de conducta a fi d'assolir el benestar integral que li permeti conviure i aprendre en un entorn escolar ordinari.	Es dedica en exclusiva als infants amb trastorns mentals i trastorns greus de conducta. És un suport integral i intensiu de caràcter temporal extern al centre. Els infants i adolescents atesos a l'AIS presenten comportaments disruptius greus i dificultats en l'establiment de vincles i de socialització. Per tenir el suport de l'AIS, és necessari que prèviament s'hagin esgotat tots els recursos que ofereix la xarxa de suports a l'educació inclusiva.
SIAL	Suport intensiu d'audició i llenguatge (SIAL) que contribueix a l'escolarització dels alumnes amb discapacitat auditiva severa i pregona que requereixen un equipament singular i una especialització professional.	Atenció directa a l'alumnat amb discapacitat auditiva que requereixi, com a mesura intensiva, un suport específic per accedir al currículum, l'aprenentatge i la participació a l'aula i la vida escolar.	Suport intensiu adscrit al centre. Es dedica en exclusiva als infants amb discapacitat auditiva. Treballen de forma coordinada amb el CREDA.

	Definició	Funció	Comentaris
CREDA	Serveis de suport als centres educatius en l'adequació a la resposta educativa davant les necessitats que interfereixen en el desenvolupament personal, social i curricular de l'alumnat amb dèficit auditiu, trastorn específic del llenguatge i/o la comunicació.	Assessorament a centres i famílies i atenció directa a l'alumnat amb dificultats d'audició i trastorns del llenguatge i/o la comunicació.	Es dedica en exclusiva als infants amb discapacitat auditiva i trastorns del llenguatge i/o la comunicació.
CREDV	El CREDV-ONCE és un servei educatiu específic, adreçat a l'alumnat que presenta una discapacitat visual, a les seves famílies i a la comunitat educativa, i que té la funció de donar resposta adequada a les necessitats específiques derivades de la discapacitat visual.	Assessorar, formar i dotar tant la comunitat educativa com l'alumnat i les seves famílies, de recursos i estratègies personals, materials, tiflotècniques i metodològiques que donin resposta a les necessitats educatives específiques derivades de la discapacitat visual, afavorint el desenvolupament integral de l'alumnat, la seva autonomia personal i el seu procés d'ensenyament i aprenentatge.	Es dedica en exclusiva als infants amb discapacitat visual.

Tal com hem recollit a la taula 21, les principals possibles sobreposicions de funcions amb el CEEPSIR es produirien amb l'EAP, les DEI, el SIEI i el CRETDIC. A continuació, presentem les causes d'aquestes sobreposicions i algunes propostes de solució. Volem destacar que el principi de col·laboració entre els diferents serveis i professionals ha de regir totes les tasques i

funcions, amb la finalitat de proporcionar una educació de la màxima qualitat per a tot l'alumnat.

El paper de l'EAP, entre d'altres, consisteix en la detecció, la identificació i l'avaluació de les necessitats específiques de suport educatiu i l'assessorament als equips docents. L'EAP porta a terme l'avaluació psicopedagògica i la seva revisió en cada canvi d'etapa que ha d'incloure la recollida, l'anàlisi i la valoració d'informació rellevant sobre el desenvolupament personal i social de l'alumne, la seva capacitat de comunicació i de relació amb els altres, el nivell d'assoliment de les competències bàsiques, el tipus i el grau d'intensitat de les mesures i els suports rebuts i la seva evolució escolar, les orientacions per planificar la resposta educativa, i el tipus i el grau d'intensitat de suport que requereix actualment. També ha de tenir en compte les avaluacions, els diagnòstics i les orientacions dels equips sociosanitaris destinats a l'atenció als infants i adolescents i altres agents de l'entorn i professionals col·legiats. Per tant, l'EAP té, entre d'altres, la funció d'elaborar l'informe psicopedagògic que inclou la proposta d'escolarització i assessorar i orientar les famílies per promoure la corresponsabilitat entre aquestes i l'escola i així tenir una millor implicació i participació de les famílies. Dona suport en el procés de transició de les diferents etapes educatives i assessora tot l'alumnat amb necessitat de suport educatiu. Considerem que el paper del CEEPSIR en aquest procés és molt important, donada la seva expertesa en la resposta educativa d'infants amb trastorns greus del desenvolupament. Per això, proposem que el professional del CEEPSIR i el professional de l'EAP adscrits al centre on s'escolaritzarà l'infant treballin col·legiadament per incloure en l'informe psicopedagògic totes les mesures que garanteixin la presència, la participació i l'aprenentatge de l'infant. En aquest sentit, el CEEPSIR també pot col·laborar per fer una avaluació del desenvolupament en context. A més a més, l'EAP té la funció d'assessorar el professorat per planificar la resposta educativa (adaptacions d'aula, de materials, plans de suport individualitzats...), l'habilitació de contextos educatius inclusius i atents amb les necessitats de tot l'alumnat posant èmfasi en l'estructuració i la gestió de l'aula que pugui necessitar l'alumnat, en col·laboració amb els i les docents, especialistes i serveis educatius específics, així com també assessorar

l'alumnat, famílies i equips docents sobre aspectes d'orientació personal, educativa, professional i social. En aquestes tasques d'assessorament el CEEPSIR ha de col·laborar amb l'EAP per complementar-se mútuament i amb les seves experteses i oferir una resposta educativa i social el màxim d'ajustada a les necessitats de tots els infants per garantir-ne el ple desenvolupament.

Respecte al possible encavalcament entre les DEI i el CEEPSIR, les funcions que tenen assignades els dos són similars en diversos aspectes però força diferenciades en molts d'altres. Concretament, les funcions que més sobreposició mostren són les relacionades amb l'acompanyament i assessorament dels centres educatius perquè incorporin pràctiques inclusives que fomentin la igualtat d'oportunitats i l'equitat per a tothom; la col·laboració en el disseny i l'elaboració de documents, materials i difusió de recursos inclusius i la formació en mesures i suports universals i detecció de barreres des del DUA.

Pel que fa al SIEI i al CEEPSIR, considerem que són dos suports complementaris. El SIEI és un suport intensiu adscrit al centre i que treballa amb els alumnes que troben més barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge, els quals requereixen al llarg de tota l'escolaritat mesures i suports intensius per poder estar presents, participar i aprendre. En funció de les barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge que trobi l'alumnat escolaritzat al centre, pot ser que el suport del SIEI sigui suficient o que es requereixi el suport del CEEPSIR per la necessitat de més expertesa i especialització i/o per la necessitat de més recursos personals.

Respecte al possible encavalcament entre les tasques del CRETDIC i el CEEPSIR, considerem que el CRETDIC és un servei d'assessorament i de suport tècnic sobre els i les alumnes amb trastorns del desenvolupament i de la conducta. Per tant, pot haver-hi un encavalcament amb el CEEPSIR en tasques d'assessorament a EAP, docents i famílies. La diferència podria establir-se en el fet que el CRETDIC no fa intervenció directa a l'aula i els i les professionals del CEEPSIR sí que farien aquest treball de suport i/o coodocència a l'aula.

Amb la resta de suports intensius no apreciem possibles sobreexposicions significatives, ja que, o bé es dediquen a un col·lectiu molt concret d'infants (SIAL, CREDa i CREdV), o bé és un servei que s'aplica quan s'han esgotat les altres mesures per a l'educació inclusiva (AIS).

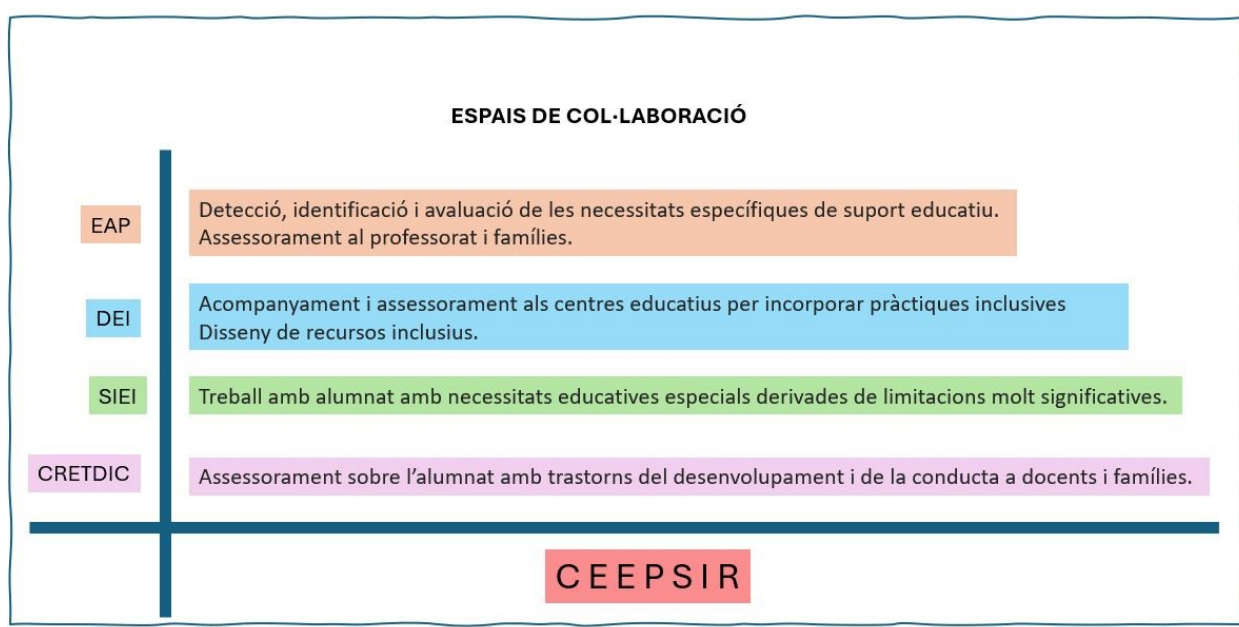

Figura 1. Espais de col·laboració entre el CEEPSIR i diferents serveis educatius¹

¹ Font: Elaboració pròpia. Dades Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya (2024)

6.L'escolarització dels infants cap a un model inclusiu

6.1. Escolarització inicial dels alumnes a l'educació infantil	43
6.2. L'escolarització a l'educació primària	47
6.3. L'escolarització a l'educació secundària obligatòria	49
6.4. L'escolarització a l'educació postobligatòria i la transició a la vida adulta.....	51

El procés cap a la inclusió educativa implica la matriculació progressiva de tots els infants en els centres ordinaris on s'haurà de garantir la seva la participació, que va més enllà de la mera "presència" en els centres i suposa que tots els alumnes se sentin acollits i valorats a l'escola, estiguin implicats en les activitats i en la vida de l'aula i de l'escola i aconseguixin el seu progrés educatiu d'acord amb els objectius plantejats. No obstant això, tal com es pot veure a la figura 1, en els darrers anys s'ha anat incrementant gradualment la tendència contrària. En aquest sentit, per tal de revertir aquesta dinàmica i que tot l'alumnat s'escolaritzi progressivament als centres ordinaris és clau tant el procés d'escolarització inicial com totes les transicions entre les diferents etapes educatives, així com el trànsit entre el CEE i el centre ordinari. Tots aquests processos inclouen diferents agents que són fonamentals perquè els infants s'escolaritzin als centres ordinaris. En aquest apartat es recullen tots aquests processos d'escolarització i transició i s'aborden quines poden ser les accions per maximitzar la inclusió educativa.

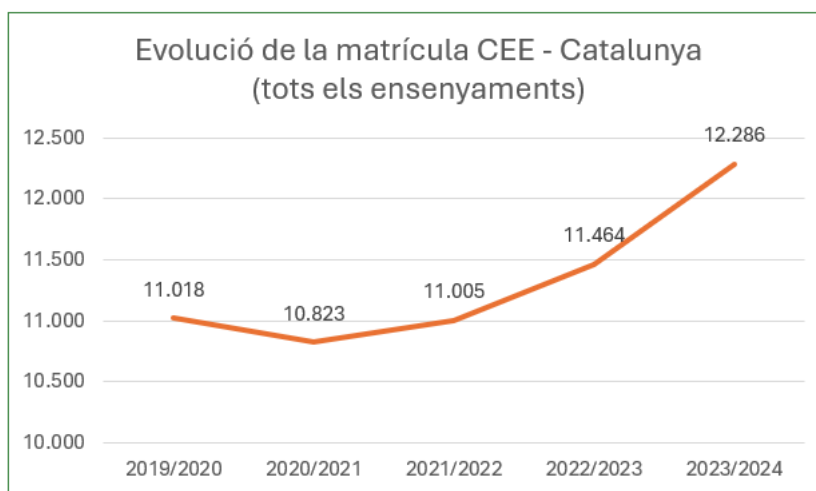

Figura 2. Evenció de la matrícula als centres d'educació especial de Catalunya

6.1. Escolarització inicial dels alumnes a l'educació infantil

Tal com recull l'article 17 del capítol III del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu “tots els alumnes s'escolaritzen en centres educatius ordinaris” i “excepcionalment, el pares, mares o tutors legals poden sol·licitar l'escolarització del seu fill o filla en un centre d'educació especial” (article 18). A més a més, l'escolarització en centre d'educació especial està prevista “únicament [per] als alumnes amb discapacitats greus o severes que necessitin una elevada intensitat de suport educatiu i mesures curriculars, metodològiques, organitzatives o psicopedagògiques altament individualitzades.

En el mateix article 18, també es recull el procediment per a l'escolarització de l'alumnat en un centre d'educació especial, que inclou:

- a) El reconeixement de necessitats educatives especials en l'informe de l'EAP, que inclogui la proposta d'escolarització de l'alumne en un centre d'educació especial.
- b) L'acceptació dels pares, mares o tutors a la proposta d'escolarització feta per l'EAP.
- c) En el supòsit que no hi hagi l'acceptació dels pares, mares o tutors prevista en l'apartat anterior, és preceptiu l'informe de la Inspecció d'Educació.
- d) La resolució del director dels serveis territorials o del gerent del Consorci d'Educació de Barcelona que, havent considerat prèviament l'informe detallat en l'apartat a), la voluntat dels pares, mares o tutors i, si escau, l'informe de la Inspecció d'Educació, ha d'autoritzar la sol·licitud d'escolarització.

Per tant, en aquest procés d'escolarització inicial tenen un paper fonamental quatre agents implicats. D'una banda, el psicopedagog de l'EAP que ha

d'elaborar la proposta d'escolarització. En segon lloc, les famílies, que han d'acceptar aquesta proposta. En tercer lloc, la inspecció educativa a la qual es pot requerir un informe en cas de desacord de la família. I, finalment, el director dels serveis territorials o del gerent del Consorci d'Educació de Barcelona que emetrà la resolució d'escolarització definitiva.

L'educació infantil, tal com recull l'article 56 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, "té com a objectiu el desenvolupament global de les capacitats dels infants durant els primers anys de vida, a l'inici del procés d'aprenentatge, i ha de prevenir i compensar els efectes discriminadors de les desigualtats d'origen social, econòmic o cultural". A més a més, el Decret 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil, recull que l'educació infantil "és una etapa educativa de caràcter voluntari i amb identitat pròpia, que atén infants fins als sis anys" (article 1). L'educació infantil s'ha de regir per diferents principis pedagògics, entre els quals s'inclou oferir "unes experiències d'aprenentatge globalitzades, significatives i funcionals, fonamentades en els interessos i les necessitats dels infants, que fomentin, amb l'acompanyament educatiu, la presa de decisions i la capacitat d'aprendre per si mateixos, tot respectant els diferents ritmes evolutius.

En aquest sentit, en relació amb l'escolarització inicial dels alumnes, proposem les mesures següents per maximitzar l'escolarització dels infants en els centres ordinaris:

- L'etapa d'educació infantil, pel seu caràcter voluntari i per treballar les experiències d'aprenentatge globalitzades, és un context molt favorable per a la inclusió de tot l'alumnat a l'escola ordinària. Per tant, **la proposta d'escolarització que ha d'elaborar l'EAP ha de ser l'escolarització en un centre ordinari amb la provisió dels suports necessaris**. Excepcionalment i sempre amb la prèvia intervenció del CEEPSIR al centre ordinari, l'alumnat amb discapacitats molt greus i que requereixin una atenció sanitària pot ser atès de forma transitòria pel CEEPSIR a les instal·lacions del centre d'educació especial, sempre que siguin estudiants matriculats al centre ordinari. L'atenció a les instal·lacions del centre d'educació especial s'ha de dur a terme

només durant el període de temps i amb la dedicació de la jornada escolar que la seva atenció sanitària requereixin, i la prioritat sempre serà la seva presència al centre ordinari. En aquest segon supòsit, el professional de l'EAP ha de justificar en la proposta d'escolarització quines són les barreres que impedeixen la seva presència en el centre ordinari i els motius que justifiquen la seva atenció de forma extraordinària en el centre d'educació especial.

- La participació del CEEPSIR en l'informe que, segons l'article 18 del Decret 150/2017, elabora l'EAP per al reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu. En aquest informe, el professional del CEEPSIR i el professional de l'EAP adscrits al centre ordinari on s'escolaritzarà l'infant han de treballar col·legiadament per **incloure en l'informe totes les mesures que garanteixin la presència, la participació i l'aprenentatge de l'infant al centre ordinari.**
- **El treball amb les famílies** per tal d'informar-les i acompanyar-les en tot el procés d'escolarització. Correspon als professionals de l'EAP i del CEEPSIR adscrits al centre ordinari on s'escolaritzarà l'infant, convocar diferents reunions amb els pares, mares o tutors per compartir totes les mesures que el centre ordinari adoptarà per garantir la presència, la participació i l'aprenentatge del seu fill/a. En aquest procés, el paper del CEEPSIR, donada la seva àmplia experiència amb les famílies d'infants amb trastorns del desenvolupament, serà clau per tal que les famílies se sentin acompanyades, informades i la seva veu escoltada en tot el procés d'escolarització. Finalment, les famílies hauran de signar l'acceptació de la proposta d'escolarització feta per l'EAP.
- L'etapa d'**educació infantil** és probablement el moment en què **més intensitat de suport hauria d'oferir el CEEPSIR**, ja que el treball amb aquests alumnes és clau en les etapes primerenques per tal d'establir les bases de la comunicació, els hàbits i l'estructuració de l'entorn, i afavorir així més participació de l'infant.
- En cas de no acceptació de la família, tant l'informe de la Inspecció d'Educació com la resolució del director dels serveis territorials o del gerent del Consorci d'Educació de Barcelona prioritzaran l'opció que

garanteix la màxima inclusió educativa de l'alumnat i només resoldran l'atenció transitòria dels infants per part del CEEPSIR a les instal·lacions del centre d'educació especial en els casos amb discapacitats molt greus i que requereixin una atenció sanitària.

6.2.L'escolarització a l'educació primària

L'educació primària és la primera etapa de l'educació bàsica i ha de mantenir coherència amb l'educació infantil (article 57 LEC). L'educació primària és una etapa obligatòria que comprèn sis anys acadèmics, organitzats en cicles de dos anys, i que es cursa entre els sis i els dotze anys d'edat, amb el currículum organitzat per àrees (article 58 LEC; Decret 175/2022).

El Decret 150/2017 recull que “en el cas dels alumnes amb un informe de l'EAP de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu, aquest se'ls ha d'actualitzar prescriptivament en cada etapa i se n'ha de revisar la decisió d'escolarització i la proposta de mesures i suports, a fi de procurar a l'alumne un major grau d'autonomia i d'escolarització inclusiva, i també la continuïtat formativa.

En aquest sentit, en relació amb l'escolarització a l'educació primària, proposem les mesures següents per maximitzar l'escolarització dels infants en els centres ordinari:

- En la revisió de l'escolarització d'aquell estudiantat que havia estat ja escolaritzat en l'educació infantil, **la proposta d'escolarització per a l'educació primària que ha d'elaborar l'EAP ha de ser prioritàriament l'escolarització en un centre ordinari**. Com s'ha recollit en l'apartat anterior, a l'educació infantil tots els infants estaran escolaritzats en un centre ordinari i només els alumnes amb discapacitats molt greus i que requereixen una atenció sanitària podran ser atesos de forma transitòria pel CEEPSIR a les instal·lacions del centre d'educació especial. En el cas de valorar la possible escolarització en un CEE caldrà que prèviament hi hagi hagut la intervenció del CEEPSIR al centre ordinari.
- A l'educació primària només es podran escolaritzar en un centre d'educació especial els infants que a l'educació infantil hagin estat atesos durant la majoria de la jornada lectiva a les instal·lacions del

centre d'educació especial i que segueixin requerint una atenció mèdica que només es pot proporcionar a les instal·lacions del centre d'educació especial. En aquests casos, es prioritzarà la modalitat d'escolarització compartida que impliqui la màxima presència possible al centre ordinari.

- L'educació primària és la primera etapa de l'educació obligatòria. En el cas de l'alumnat que s'escolaritzi per primer cop al sistema educatiu, seguirà el principi recollit en el punt anterior, és a dir, **la proposta d'escolarització per a l'educació primària serà prioritàriament l'escolarització en un centre ordinari.**
- La participació del CEEPSIR, de les famílies, de la Inspecció d'Educació i dels serveis territorials o del Consorci d'Educació de Barcelona seguirà les directrius establertes en l'apartat dedicat a l'escolarització inicial dels alumnes a l'educació infantil.

6.3.L'escolarització a l'educació secundària obligatòria

D'acord amb l'article 59 de la LEC i el Decret 175/2022, l'etapa d'educació secundària obligatòria comprèn quatre anys acadèmics i es cursa entre els dotze i els setze anys d'edat, i excepcionalment fins als 18 anys. Els continguts estan organitzats per matèries, que es poden agrupar en àmbits de coneixement.

L'ordenació de l'educació secundària obligatòria ha d'establir programes de diversificació curricular orientats a la consecució de la titulació. Aquests programes poden comprendre activitats regulars fora dels centres, en col·laboració, si escau, amb les administracions locals, i s'han de portar a terme amb les mesures de garantia que es determinin per reglament (article 59 LEC).

En aquest sentit, en relació amb l'escolarització secundària obligatòria, proposem les mesures següents per maximitzar l'escolarització dels joves en els centres ordinaris:

- En la revisió de l'escolarització que s'ha de fer prescriptivament pel canvi d'etapa educativa, **la proposta d'escolarització per a l'educació secundària obligatòria que ha d'elaborar l'EAP ha de ser prioritàriament l'escolarització en un centre ordinari**. En aquest sentit, cal destacar l'opció dels programes de diversificació curricular que tenen com a finalitat afavorir que els alumnes que ho requereixin puguin assolir els objectius i les competències clau de l'etapa, mitjançant una organització de continguts i matèries del currículum diferent de la que s'estableix amb caràcter general, i amb una metodologia específica i personalitzada. Només aquells joves que a l'educació primària van estar escolaritzats en un centre d'educació especial i que segueixin requerint una atenció altament individualitzada i/o mèdica que només es pot proporcionar a les instal·lacions del centre d'educació especial podran seguir escolaritzats al centre d'educació especial. En aquests casos, es prioritzarà la modalitat d'escolarització

compartida que impliqui la màxima presència possible al centre ordinari d'educació secundària.

- La participació del CEEPSIR, de les famílies, de la Inspecció d'Educació i dels serveis territorials o del gerent del Consorci d'Educació de Barcelona seguirà les directrius establertes en l'apartat dedicat a l'escolarització inicial dels alumnes a l'educació infantil.
- El paper dels i les professionals dels CEEPSIR és clau per a l'efectiva implementació d'una educació per a tothom en l'educació secundària. Per tant, cal apostar per una intensificació del suport del CEEPSIR en aquesta etapa. Això implica que s'ha d'augmentar al màxim la provisió de personal i la dedicació dels i les professionals del CEEPSIR que atenen als centres d'educació secundària per poder generar un vertader pla de xoc que orienti els instituts cap a una educació inclusiva. A més a més, el CEEPSIR pot tenir un paper molt important de col·laboració amb els SIEI de secundària on poden intensificar el suport, a banda de treballar amb els claustres en el canvi de cultura que és un tema crític en aquesta etapa i amb els orientadors d'institut, en el procés d'orientació per a la transició a la vida adulta dels adolescents.

6.4.L'escolarització a l'educació postobligatòria i la transició a la vida adulta

El batxillerat, els programes de qualificació professional inicial, la formació professional, els ensenyaments de règim especial i l'educació d'adults constitueixen l'educació postobligatòria. L'escolarització de tots els joves en aquests programes es farà de forma **prioritària en centres ordinaris sempre que es pugui garantir la seva presència, participació i progrés**. En els casos que no sigui possible es podrà optar per un itinerari educatiu postobligatori en un centre específic d'educació especial.

- És important esmentar que la Llei orgànica 3/2020 (LOMLOE) preveu l'escolarització de l'alumnat dels CEE fins als 21 anys. Per a aquells alumnes que acaben l'escolaritat a 4t d'ESO en un centre ordinari es prioritzarà la cerca d'un itinerari a l'educació postobligatòria; en cap cas la proposta serà cursar una repetició de l'educació secundària al centre d'educació especial.

En aquest sentit, per a aquells infants que estiguin escolaritzats en l'educació bàsica a centres ordinaris i per als quals no és viable seguir cap de les opcions d'educació postobligatòria pel fet de presentar una discapacitat molt greu, **s'ha de garantir que també puguin estendre l'escolarització fins als 21 anys**.

Per poder garantir una educació inclusiva, tenen molta rellevància, per una banda, els **itineraris formatius específics (IFE)**, que són ensenyaments professionals adreçats a alumnes d'entre 16 i 20 anys amb necessitats educatives especials associades a una discapacitat intel·lectual lleu o moderada i que no es troben en disposició de seguir la formació professional ordinària. Per l'altra, **els programes de formació i inserció (PFI)**, que són estudis voluntaris adreçats a joves que no han obtingut el títol de graduat en educació secundària obligatòria (ESO). Aquests programes, organitzats en famílies professionals, permeten als joves reincorporar-se als ensenyaments reglats i, alhora, proporcionen les competències necessàries per accedir al

mercat laboral amb millors perspectives d'inserció. Tots els PFI inclouen reserva de places per a alumnat amb necessitats educatives especials.

A nivell internacional, diferents països han donat nom i contingut a l'etapa de Transició a la Vida Adulta (TVA) mitjançant programes en els centres ordinaris, programes compartits i programes inclusius. Els estudis recomanen que l'etapa de transició a la vida adulta sigui considerada com una etapa pròpia i diferenciada de l'educació secundària, que estableixi vinculacions amb els àmbits laborals, comunitaris i amb una plena qualitat de vida. Des d'aquesta perspectiva, cal que els programes de Transició a la Vida Adulta vagin més enllà d'uns simples aprenentatges; cal que prevalgui una visió sistèmica i ecològica, sota la mirada d'un model competencial i orientador. En aquest procés de Transició a la Vida Adulta s'han d'obrir horitzons cap als serveis i entorns comunitaris, per facilitar la participació activa dels diferents àmbits: personal, formatiu i social. No pot ser una etapa centrada exclusivament des del marc escolar i educatiu, cal fer un enfocament des de la perspectiva ecològica. Es tracta del lloc on s'han de projectar itineraris personalitzats que han de facilitar de forma continuada la planificació i presa de decisions, en els diferents itineraris (personal, social, laboral). En aquest procés de planificació cal incloure també aspectes de la planificació centrada en la persona, validant les preferències, capacitats i les decisions personals com a punts forts del procés que han d'iniciar els i les joves, per tal que esdevinguin eixos actius de la planificació dels itineraris. La participació dels i les joves en aquest procés ha de ser actiu i participatiu.

Finalment, cal esmentar que per facilitar una transició a la vida adulta dins d'un entorn inclusiu, és fonamental considerar alguns elements clau com la participació activa dels i les joves en la planificació de la transició i altres estratègies que promoguin l'autodeterminació, la implicació de les famílies, la planificació personalitzada del procés de transició, la formació i les experiències que preparen per a l'ocupació, incloent formació professional i experiència laboral, la formació i les experiències que capacitin per a una vida independent, incloent un currículum funcional i formació basada en la comunitat, la participació en l'educació general i la inclusió adequada a l'edat

amb companys sense discapacitat, així com la col·laboració i coordinació entre diferents serveis.

7.Fases del procés de transformació

7.1. Atenció a la diversitat de contextos.....	55
--	----

7.1. Atenció a la diversitat de contextos

L'aplicació d'una proposta esglaonada d'aquesta naturalesa es contextualitza en un sistema educatiu heterogeni com el català. En conseqüència, el desplegament d'una estratègia progressiva d'implantació de CEEPSIR ha de considerar les variables que el fan divers.

Els eixos sobre els quals caldrà fonamentar les seqüències singulars, els ritmes i els processos per a cada centre són quatre: territori, especialització, titularitat i etapa educativa.

1. **Eix territorial:** La distribució demogràfica de Catalunya no respon a un patró de proporcionalitat, sinó a una asimetria caracteritzada per grans nuclis de concentració de població en un entorn netament urbà, i zones de molt baixa densitat de població. Sembla raonable pensar que els processos de transformació dels CEEPSIR considerin aquesta variable a partir de l'eix alta densitat-baixa densitat:
 - a. En els contextos d'alta densitat, l'evolució cap al CEEPSIR de nivell 3 pot suposar un abast intermunicipal, i donar resposta a diverses zones educatives.
 - b. En els contextos de baixa densitat, l'evolució cap al CEEPSIR de nivell 3 pot suposar un abast comarcal, i donar resposta a zones escolars rurals.
2. **Eix especialització:** Queda palès que no tots els centres d'educació especial susceptibles d'esdevenir CEEPSIR son idèntics. Tant pel que fa a la seva mida, com a la seva història o grau d'especialització, observem diverses realitats de centres que duren a terme diferents processos de transformació. Sembla raonable pensar que els processos de transformació dels CEEPSIR considerin aquesta variable a partir de l'eix alta especialització-alta generalització:

- a. Els centres d'alta especialització podran dur a terme una transformació que se situï com a mínim entre els nivells 0 i 1.
 - b. Els centres d'alta generalització podran dur a terme una transformació que se situï com a mínim entre els nivells 2 i 3.
- 3. **Eix titularitat** – El Servei d'Educació de Catalunya es compon de centres de titularitat pública i privada en proporcions que no són residuals en cap dels dos casos. A més a més, entre centres d'educació especial susceptibles de transformar-se en CEEPSIR existeix un nombre elevat de centres privats concertats. Aquesta transformació té implicacions de caràcter laboral que no es poden menystenir. Sembla raonable pensar que els processos de transformació dels CEEPSIR considerin aquesta variable a partir de l'eix titularitat pública-titularitat privada:
 - a. Els centres d'educació especial de titularitat pública són convidats a avançar cap al nivell 3 vetllant per l'estabilitat de plantilla i equip.
 - b. Els centres d'educació especial de titularitat privada son convidats a avançar cap al nivell 3 garantint el manteniment de plantilla i equip.
- 4. **Eix etapa educativa** – Els processos d'implantació dels CEEPSIR al nostre sistema educatiu evidencien diferències significatives en la col·laboració amb centres ordinaris segons etapa educativa. En el cas dels centres d'educació infantil i primària, el treball compartit entre centres ordinaris i CEEPSIR compta amb el bagatge pedagògic del professorat d'aquestes etapes, i se centra en aspectes relatius a la transformació del centre. En el cas de secundària, la demanda és d'assessorament i de modelatge amb metodologies afavoridores de la inclusió. Sembla raonable pensar que els processos de transformació dels CEEPSIR considerin aquesta variable a partir de l'eix primària-secundària:

- a. Els CEEPSIR, quan treballen amb educació infantil i primària, han de fer un procés de transformació accelerat cap al nivell 3.
- b. Els CEEPSIR, quan treballen amb educació secundària i postobligatòria, han de fer un procés de transformació pausat cap al nivell 3.

8.L'escolarització dels infants cap a un model inclusiu

8.1. Instruments per a l'avaluació diagnòstica	60
8.2. Instruments per a l'avaluació processual	76

Un dels criteris de qualitat d'una política pública és que aquesta disposi d'un procediment de seguiment i d'avaluació. Aquest sistema permet gestionar les incidències inevitables durant el procés d'implementació a partir d'evidència recollida en temps real, i garantir una millor eficàcia i posterior rendició de comptes.

La posada en marxa d'un procés profund de transformació dels CEE com el que es planteja en aquest document requereix aquest procediment de seguiment i d'avaluació. Ateses les característiques de la transformació, es proposa un procediment que impliqui dos moments d'avaluació:

- Un moment retrospectiu (ON SOC?), en el qual el CEE/CEEPSIR du a terme una avaluació diagnòstica per saber en quin estadi de desenvolupament organitzatiu es troba. Aquesta avaluació ha de permetre un diàleg intern al si del CEE (autoavaluació), i establir quin és l'horitzó immediat de transformació al qual dirigir-se com a institució. S'aporta un instrument constituït per indicadors d'assoliment per facilitar l'autoavaluació.
- Un moment prospectiu (QUÈ NECESSITO PER ANAR ON VULL ARRIBAR?), en el qual el CEE/CEEPSIR du a terme una avaluació processual per analitzar de quins recursos disposa, i quins li manquen, per aconseguir l'objectiu sorgit de l'avaluació diagnòstica. L'avaluació processual ha de garantir l'escolta de totes les veus de la comunitat educativa implicades, i prendre decisions sobre com transitar cap a l'estadi desitjat. S'aporta un instrument elaborat a partir de preguntes reflexives que cobreixen les àrees clau generadores de condicions per a la transformació.
- En aquest apartat del document aportem una primera proposta d'instruments que facilitin aquesta tasca avaluadora als centres en transformació. No obstant això, i a causa del calendari d'elaboració i publicació d'aquest document, no ha estat possible fer-ne la validació en la pràctica. Cal entendre aquests instruments com a esborranys inicials pendents d'aprofundiment i tancament.

8.1. Instrument per al'avaluació diagnòstica

A continuació mostrem la proposta inicial de rúbrica perquè cada centre es pugui avaluar d'acord amb les funcions que està desenvolupant en el moment actual.

Taula 22. CENTRE

Subcategories	Estadi previ	Estadi 1: CEE+CEEPSIR Suport docent	Estadi 2: CEE+CEEPSIR Coordinador de recursos	Estadi 3: CEE+CEEPSIR Gestor del canvi
Participació en espais de coordinació	Estableix canals de comunicació amb els centres ordinaris que li són adscrits per atendre els casos d'alumnat amb NEE que està matriculat al CEE.	Participa activament a la CAEI i/o a la Comissió de Coordinació Pedagògica del centre ordinari per fer propostes sobre les mesures i els suports a implementar per garantir la presència, participació i progrés de tot l'alumnat, no només d'aquell que troba més barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge.	Coopera en la identificació de les barreres que afecten la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat de manera coordinada amb els serveis educatius.	Col·labora amb els diferents agents educatius del centre en la planificació, ús inclusiu i revisió constant dels recursos.

Subcategories	Estadi previ	Estadi 1: CEE+CEEPSIR Suport docent	Estadi 2: CEE+CEEPSIR Coordinador de recursos	Estadi 3: CEE+CEEPSIR Gestor del canvi
Tipologia d'acompanyament al centre	Col·labora en l'elaboració d'un pla de treball per a l'alumnat amb NEE del seu CEE que implica l'estada regular d'alguns moments al centre ordinari.	Observa i detecta les necessitats formatives del centre per millorar-ne la cultura inclusiva.	Col·labora amb els agents educatius del centre en la planificació i el disseny d'accions que fomentin una cultura de centre inclusiva i promoguin el benestar de totes les persones.	Coopera en la planificació i el disseny d'accions per garantir una cultura de centre inclusiva, on tots els membres de la comunitat educativa se'n sentin participants, posant especial atenció en la sostenibilitat d'aquestes iniciatives.
Contribució al desenvolupament del currículum en clau inclusiva	Assisteix a formacions sobre DUA i mesures universals, i com posar-lo en pràctica en centres ordinaris.	Identifica barreres en el desenvolupament del currículum per proposar accions estratègiques de centre amb relació a la millora de l'educació inclusiva.	Coordina accions estratègiques de centre amb relació a la millora de l'atenció a la diversitat i l'educació inclusiva.	Vetlla per a la detecció contínua de les necessitats del centre amb relació a l'atenció a la diversitat.

Taula 23. AULA

Subcategories	Estadi previ	Estadi 1: CEE+CEEPSIR Suport docent	Estadi 2: CEE+CEEPSIR Coordinador de recursos	Estadi 3: CEE+CEEPSIR Gestor del canvi
Rol a les aules	Acompanya l'alumnat amb NEE matriculat en el CEE a una aula d'un centre ordinari.	Fa observacions d'aula per detectar barreres i possibles necessitats educatives.	Guia tot l'alumnat sobre com oferir-se ajuda mútua en els processos d'ensenyament-aprenentatge, de socialització i amistat, per afavorir la seva autonomia.	Fa coodocència per garantir la presència, participació i progrés de tot l'alumnat.
Relació amb la tutora d'aula	Elabora un sistema d'intercanvi d'informació amb la tutora sobre l'alumnat amb NEE que participa en els centres ordinaris.	Proposa i modela pràctiques educatives per garantir la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat i promoure el seu benestar i qualitat de vida a l'aula.	Col·labora amb el tutor o tutora i els especialistes en la planificació dels recursos, de l'estructura i l'organització de l'aula: temps, espais, suports, metodologia i activitats d'ensenyament-aprenentatge-avaluació.	Coopera en la gestió de l'intercanvi d'experiències entre docents de dins i de fora del centre per potenciar la competència professional docent vinculada a les pràctiques inclusives.

Taula 24. SUPORTS I SERVEIS EDUCATIUS

Subcategories	Estadi previ	Estadi 1: CEE+CEEPSIR Suport docent	Estadi 2: CEE+CEEPSIR Coordinador de recursos	Estadi 3: CEE+CEEPSIR Gestor del canvi
Col·laboració amb suports i serveis per identificar barreres	Estableix contacte amb els serveis educatius de la zona per informar-se de la xarxa de recursos existent al territori del centre ordinari en el qual actua.	Col·labora amb els serveis educatius en la identificació de les barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat.	Dona suport als serveis educatius en la posada en pràctica d'accions per garantir la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat.	Crea espais de trobada, col·laboració i planificació conjunta de tots els suports i serveis que participen al centre educatiu per transformar-lo inclusivament.
Col·laboració amb suports i serveis per al desenvolupament professional del professorat	Estableix relació amb altres CEEPSIR del seu servei territorial que han endegat el procés de transformació prèviament per compartir experiències.	Elabora conjuntament amb els serveis educatius propostes formatives o d'assessorament que donin resposta a les necessitats detectades al centre amb relació a l'atenció a la diversitat i l'educació inclusiva.	Coordina i implementa accions formatives i/o d'assessorament que donin resposta a les necessitats detectades al centre amb relació a l'atenció a la diversitat i l'educació inclusiva.	Coopera en la gestió de l'intercanvi d'experiències entre centres i serveis educatius amb una finalitat formativa.

Taula 25 FAMÍLIES

Subcategories	Estadi previ	Estadi 1: CEE+CEEPSIR Suport docent	Estadi 2: CEE+CEEPSIR Coordinador de recursos	Estadi 3: CEE+CEEPSIR Gestor del canvi
Acompanyament a les famílies	Acompanya les famílies en el procés d'escolarització compartida de l'alumnat amb NEE que està matriculat en un CEE.	Comparteix i consensua amb les famílies les mesures que es prendran al centre per superar les barreres que dificulten la presència, la participació i l'aprenentatge dels seus fills.	Acompanya el tutor en la relació amb les famílies durant tots els processos relatius a l'escolaritat, per respondre a les seves necessitats.	Coopera en la gestió de xarxes de suport entre famílies del propi centre i/o d'altres centres per compartir experiències, recursos i consells que promoguin la inclusió educativa.
Foment de la participació de les famílies en el centre ordinari	Facilita la presa de contacte de les famílies d'alumnat amb NEE amb la resta de famílies del centre ordinari.	Ofereix diferents propostes per promoure la participació de les famílies al centre ordinari.	Assessora el claustre sobre com potenciar els punts forts i minimitzar els punts febles per millorar la relació i la participació de les famílies.	Dona suport per generar noves accions de col·laboració entre l'escola i les famílies, que siguin factibles i sostenibles.

Taula 26 ESCOLARITZACIÓ I TRANSICIÓ

Subcategories	Estadi previ	Estadi 1: CEE+CEEPSIR Suport docent	Estadi 2: CEE+CEEPSIR Coordinador de recursos	Estadi 3: CEE+CEEPSIR Gestor del canvi
Millora del context d'escolarització de l'alumnat en el centre ordinari	Estableix una xarxa de relacions amb els centres ordinaris de la seva zona de referència.	Participa, conjuntament amb altres professionals, en la identificació de les barreres existents en els processos d'escolarització.	Acompanya en la proposta i definició de les prioritats educatives que ha de tenir en compte l'alumnat que troba més barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge.	Treballa col·laborativament en l'anàlisi de l'itinerari formatiu, proposa canvis per a la millora, dona suport en la implementació i ajuda a avaluar els resultats.
Acompanyament en els processos de transició d'etapa i/o de centre	Explora les oportunitats i els riscos de l'escolarització compartida de l'alumnat amb NEE matriculat en el CEE en els centres ordinaris de la zona.	Participa en els moments en què es porti a terme la transició per mantenir la coherència entre etapes i/o centres.	Ofereix suport als tutors i professors per mantenir les estratègies i els recursos efectius per a la inclusió de l'alumnat en la transició entre etapes i/o centres.	Acompanya i orienta l'alumnat, les famílies i els centres en les etapes postobligatòries i facilita recursos metodològics per a la transició entre etapes.

L'instrument està estructurat d'acord amb els estadis de desenvolupament organitzatiu, i inclou les funcions que preveu el capítol 4.

Direm que un CEE es troba en un **ESTADI PREVI** si aconsegueix un mínim de 9 de les 11 funcions següents:

ESTADI PREVI

Taula 27. Categoria: centre

Subcategoria	Funcions	0/1
Participació en espais de coordinació	Estableix canals de comunicació amb els centres ordinaris que li són adscrits per atendre els casos d'alumnat amb NEE que està matriculat al CEE.	
Tipologia d'acompanyament al centre	Col·labora en l'elaboració d'un pla de treball per a l'alumnat amb NEE del seu CEE que implica l'estada regular d'alguns moments al centre ordinari.	
Contribució al desenvolupament del currículum en clau inclusiva	Assisteix a formacions sobre DUA i mesures universals, i com posar-ho en pràctica en centres ordinaris.	

Taula 28. Categoria: aula

Subcategoria	Funcions	0/1
Rol a les aules	Acompanya l'alumnat amb NEE matriculat en el CEE a una aula d'un centre ordinari.	
Relació amb la tutora d'aula	Elabora un sistema d'intercanvi d'informació amb la tutora sobre l'alumnat amb NEE que participa en els centres ordinaris.	

Taula 29. Categoria: suports i serveis educatius

Subcategoria	Funcions	0/1
Col·laboració amb suports i serveis per identificar barreres	Estableix contacte amb els serveis educatius de la zona per informar-se de la xarxa de recursos existent al territori del centre ordinari en el qual actua.	
Col·laboració amb suports i serveis per al desenvolupament professional del professorat	Estableix relació amb altres CEEPSIR del seu servei territorial que han endegat el procés de transformació prèviament per compartir experiències.	

Taula 30 Categoria: famílies

Subcategoria	Funcions	0/1
Acompanyament a les famílies	Acompanya les famílies en el procés d'escolarització compartida de l'alumnat amb NEE que està matriculat en un CEE.	
Foment de la participació de les famílies en el centre ordinari	Facilita la presa de contacte de les famílies d'alumnat amb NEE amb la resta de famílies del centre ordinari.	

Taula 31 Categoria: escolarització i transició

Subcategoria	Funcions	0/1
Millora del context d'escolarització de l'alumnat en el centre ordinari	Estableix una xarxa de relacions amb els centres ordinaris de la seva zona de referència.	
Acompanyament en els processos de transició d'etapa i/o de centre	Explora les oportunitats i els riscos de l'escolarització compartida de l'alumnat amb NEE matriculat en el CEE en els centres ordinaris de la zona.	

Direm que un CEE es troba en un estadi de **SUPORT DOCENT** si compleix totes les funcions de l'estadi anterior i, a més a més, un mínim de 9 de les 11 funcions següents, amb almenys 1 funció de cada categoria:

ESTADI 1: CEE+CEEPSIR. Suport docent

Taula 32 Categoria: centre

Subcategoria	Funcions	0/1
Participació en espais de coordinació	Participa activament a la CAEI i/o a la Comissió de Coordinació Pedagògica del centre ordinari per fer propostes sobre les mesures i suports a implementar per garantir la presència, participació i progrés de tot l'alumnat, no només d'aquell que troba més barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge.	
Tipologia d'acompanyament al centre	Observa i detecta les necessitats formatives del centre per millorar-ne la cultura inclusiva.	

Subcategoria	Funcions	0/1
Contribució al desenvolupament del currículum en clau inclusiva	Identifica barreres en el desenvolupament del currículum per proposar accions estratègiques de centre amb relació a la millora de l'educació inclusiva.	

Tauala 33 Categoria: aula

Subcategoria	Funcions	0/1
Rol a les aules	Fa observacions d'aula per detectar barreres i possibles necessitats educatives.	
Relació amb la tutora d'aula	Proposa i modela pràctiques educatives per garantir la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat i promoure'n el benestar i la qualitat de vida a l'aula.	

Taula 34 Categoria: suports i serveis educatius

Subcategoria	Funcions	0/1
Col·laboració amb suports i serveis per identificar barreres	Col·labora amb els serveis educatius en la identificació de les barreres que impedeixen la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat.	
Col·laboració amb suports i serveis per al desenvolupament professional del professorat	Elabora conjuntament amb els serveis educatius propostes formatives o d'assessorament que donin resposta a les necessitats detectades al centre amb relació a l'atenció a la diversitat i l'educació inclusiva.	

Taula 35 Categoria: famílies

Subcategoria	Funcions	0/1
Acompanyament a les famílies	Comparteix i consensua amb les famílies les mesures que es prendran al centre per superar les barreres que dificulten la presència, la participació i l'aprenentatge dels seus fills.	
Foment de la participació de les famílies en el centre ordinari	Ofereix diferents propostes per promoure la participació de les famílies al centre ordinari.	

Taula 36 Categoria: escolarització i transició

Subcategoria	Funcions	0/1
Millora del context d'escolarització de l'alumnat en el centre ordinari	Participa, conjuntament amb altres professionals, en la identificació de les barreres existents en els processos d'escolarització.	
Acompanyament en els processos de transició d'etapa i/o de centre	Participa en els moments en què es porti a terme la transició per mantenir la coherència entre etapes i/o centres.	

Direm que un CEE es troba en un estadi de **COORDINADOR DE RECURSOS** si compleix totes les funcions de l'estadi anterior i, a més a més, un mínim de 9 de les 11 funcions següents, amb almenys 1 funció de cada categoria:

ESTADI 2: CEEPSIR+CEE.Coordiandor de recursos

Taula 37 Categoria: centre

Subcategoria	Funcions	0/1
Participació en espais de coordinació	Coopera en la identificació de les barreres que afecten la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat de manera coordinada amb els serveis educatius.	
Tipologia d'acompanyament al centre	Col·labora amb els agents educatius del centre en la planificació i el disseny d'accions que fomentin una cultura de centre inclusiva i promoguin el benestar de totes les persones.	
Contribució al desenvolupament del currículum en clau inclusiva	Coordina accions estratègiques de centre amb relació a la millora de l'atenció a la diversitat i l'educació inclusiva.	

Taula 38 Categoria: aula

Subcategoria	Funcions	0/1
Rol a les aules	Guia a tot l'alumnat sobre com oferir-se ajuda mútua en els processos d'ensenyament-aprenentatge, de socialització i amistat, afavorint la seva autonomia.	
Relació amb la tutora d'aula	Col·labora amb el tutor o tutora i els especialistes en la planificació dels recursos, de l'estructura i l'organització de l'aula: temps, espais, suports, metodologia i activitats d'ensenyament-aprenentatge-avaluació.	

Taula 39 Categoria: suports i serveis educatius

Subcategoria	Funcions	0/1
Col·laboració amb suports i serveis per identificar barreres	Dona suport als serveis educatius en la posada en pràctica d'accions per garantir la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat.	
Col·laboració amb suports i serveis per al desenvolupament professional del professorat	Coordina i implementa accions formatives i/o d'assessorament que donin resposta a les necessitats detectades al centre amb relació a l'atenció a la diversitat i l'educació inclusiva.	

Taula 40 Categoria: famílies

Subcategoria	Funcions	0/1
Acompanyament a les famílies	Acompanya el tutor en la relació amb les famílies durant tots els processos relatius a l'escolaritat, per respondre a les seves necessitats.	
Foment de la participació de les famílies en el centre ordinari	Assessora el claustre sobre com potenciar els punts forts i minimitzar els punts febles per millorar la relació i la participació de les famílies.	

Taula 41 Categoria: escolarització i transicions

Subcategoria	Funcions	0/1
Millora del context d'escolarització de l'alumnat en el centre ordinari	Acompanya en la proposta i definició de les prioritats educatives que ha de tenir en compte l'alumnat que troba més barreres a la presència, la participació i l'aprenentatge.	
Acompanyament en els processos de transició d'etapa i/o de centre	Ofereix suport als tutors i professors per mantenir les estratègies i els recursos efectius per a la inclusió de l'alumnat en la transició entre etapes i/o centres.	

Direm que un CEE es troba en un estadi **d'AGENT DE CANVI** si a compleix totes les funcions de l'estadi anterior i, a més a més, un mínim de 9 de les 11 funcions següents, amb almenys 1 funció de cada categoria:

ESTADI 3: CEEPSIR. Agent de canvi

Taula 42 Categoria: centre

Subcategoria	Funcions	0/1
Participació en espais de coordinació	Col·labora amb els diferents agents educatius del centre en la planificació, ús inclusiu i revisió constant dels recursos.	
Tipologia d'acompanyament al centre	Coopera en la planificació i el disseny d'accions per garantir una cultura de centre inclusiva, on tots els membres de la comunitat educativa se'n sentin partícips, posant especial atenció en la sostenibilitat d'aquestes iniciatives.	
Contribució al desenvolupament del currículum en clau inclusiva	Vetlla per la detecció contínua de les necessitats del centre amb relació a l'atenció a la diversitat.	

Taula 43 Categoria: aula

Subcategoria	Funcions	0/1
Rol a les aules	Fa coodocència per garantir la presència, participació i progrés de tot l'alumnat.	
Relació amb la tutora d'aula	Coopera en la gestió de l'intercanvi d'experiències entre docents de dins i de fora del centre per potenciar la competència professional docent vinculada a les pràctiques inclusives.	

Taula 44 Categoria: suports i serveis educatius

Subcategoria	Funcions	0/1
Col·laboració amb suports i serveis per identificar barreres	Crea espais de trobada, col·laboració i planificació conjunta de tots els suports i serveis que participen al centre educatiu per transformar-lo inclusivament.	
Col·laboració amb suports i serveis per al desenvolupament professional del professorat	Coopera en la gestió de l'intercanvi d'experiències entre centres i serveis educatius amb una finalitat formativa.	

Taula 45 Categoria: famílies

Subcategoria	Funcions	0/1
Acompanyament a les famílies	Coopera en la gestió de xarxes de suport entre famílies del propi centre i/o d'altres centres per compartir experiències, recursos i consells que promoguin la inclusió educativa.	

Subcategoria	Funcions	0/1
Foment de la participació de les famílies en el centre ordinari	Dona suport per generar noves accions de col·laboració entre l'escola i les famílies, que siguin factibles i sostenibles.	

Taula 46 Categoria: escolarització i transicions

Subcategoria	Funcions	0/1
Millora del context d'escolarització de l'alumnat en el centre ordinari	Treballa col·laborativament en l'anàlisi de l'itinerari formatiu, proposa canvis per a la millora, dona suport en la implementació i ajuda a avaluar els resultats.	
Acompanyament en els processos de transició d'etapa i/o de centre	Acompanya i orienta l'alumnat, les famílies i els centres en les etapes postobligatòries i facilita recursos metodològics per a la transició entre etapes.	

8.2.Instruments per a l'avaluació processual

L'instrument està estructurat d'acord amb les condicions necessàries per garantir una transició d'un estadi a l'altre de forma eficaç, i es compon d'un conjunt de 20 qüestions en forma de pregunta oberta de resposta no binària, amb finalitat prescriptiva. Les condicions es vertebren a partir de quatre eixos: gestió de les persones, coordinació de professionals, desenvolupament del currículum i sistema de comunicació.

La utilització de l'instrument es produeix en el moment de plantejar-se la transformació d'un estadi a l'altre, i és vàlid per a qualsevol de les transicions, atès que el contingut de les respostes —centrat en les condicions necessàries per a la transformació— variarà segons la complexitat de l'estadi.

Preguntes relatives a la gestió de les persones

Per garantir la transició del CEEPSIR d'un estadi a l'altre...

- Quins han de ser els continguts formatius imprescindibles que cal oferir a l'equip del CEEPSIR?
- Quins han de ser els continguts formatius imprescindibles que cal proporcionar al claustre dels centres ordinaris?
- Quin és el nombre mínim i la qualificació dels i les professionals del CEEPSIR que participen als centres ordinaris?
- Quin ha de ser el temps mínim que els i les professionals del CEEPSIR han de participar activament en els centres ordinaris?
- Quines són les condicions laborals i contractuals dels i les professionals del CEEPSIR per assolir els objectius de transformació plantejats?

Preguntes relatives a la coordinació de professionals

Per garantir la transició del CEEPSIR d'un estadi a l'altre...

- Com s'ha d'establir la coordinació entre el CEEPSIR i el SIEI dels centres ordinaris (si existeixen)?
- Com s'ha d'establir la coordinació entre el CEEPSIR i l'EAP de la zona dels centres ordinaris?
- Com s'ha d'establir la coordinació entre el CEEPSIR i les professionals DEI de la zona dels centres ordinaris?
- Com s'ha d'establir la coordinació entre el CEEPSIR i altres professionals dels serveis externs al sistema educatiu (serveis socials, salut, cultura, joventut)?
- Com s'ha de gestionar la distribució de professionals del CEEPSIR en els centres ordinaris?

Preguntes relatives al desenvolupament del currículum

Per garantir la transició del CEEPSIR d'un estadi a l'altre...

- Quin ha de ser el model d'assessorament que professionals del CEEPSIR han de posar en pràctica en els centres ordinaris?
- Quin ha de ser el rol i la participació del CEEPSIR en els processos d'assignació de l'alumnat dels centres d'educació especial en els centres ordinaris?
- Quins han de ser els continguts de la carta de compromís entre el CEEPSIR i els centres ordinaris relatius a l'aprenentatge de l'alumnat?

- Quines han de ser les mesures pedagògiques que el CEEPSIR ha de garantir perquè els processos d'acollida i de transició d'etapa de l'alumnat siguin exitosos?
- Quina ha de ser la competència professional sobre DUA als centres ordinaris?

Preguntes relatives al sistema de comunicació

Per garantir la transició del CEEPSIR d'un estadi a l'altre...

- Quin ha de ser el nivell de coneixement sobre el CEEPSIR i les seves funcions que ha d'existir en els centres ordinaris?
- Quins han de ser els espais interns de reflexió del CEEPSIR per abordar els processos de transformació dels centres ordinaris en marxa?
- Quin ha de ser el sistema d'informació i gestió de dades sobre les necessitats educatives de l'alumnat dels centres ordinaris?
- Quin ha de ser el sistema d'identificació de barreres dels centres ordinaris per fonamentar-ne un pla de transformació?
- Quin ha de ser el marc de comunicació dels i les professionals del CEEPSIR amb les famílies de l'alumnat dels centres ordinaris?